

Ders : 167

Konu : Hz. Âdem (a.s.) ve Yaratılış - 1

HZ. ÂDEM'İN YARATILIŞI

İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem (a.s.)'dir. Allah, Âdem (a.s.)'ı yaratmadan önce meleklerle şöyle buyurmuştu:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ
الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ *

"Hani Rabbin meleklerle: Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, dedi. Onlar: Bizler hamdinle seni takdis edip dururken, yeryüzünde fesat çıkaracak, orada kan dökecek insanı mı halife kılıyorsun? dediler. Allah da onlara: Sizin bilemeyeceğinizi her hâlde ben bilirim, dedi."¹

Hilâfet kelimesi sözlükte; "bir kimsenin diğerinin yerini alması, onu temsil etmesi, onun selâhiyetlerini kullanması" mânâsına gelir.

Halife ise, vekil ve temsilci demektir. Halife, kendisinden önce yeryüzünde bulunan meleklerin yerine veya meleklerin dışındakilerin yerine geçen demektir. Burada sözü geçen halife, Hz. Âdem (a.s.)'dir. O, hüküm ve emirlerini yerine getirme konusunda Allah'ın halifesidir. Allah'ın yeryüzüne gönderdiği ilk peygamber de odur.²

Allah, Hz. Âdem (a.s.)'ı yarattı bütün eşyanın isimlerini öğreterek ona ilim verdi.

وَاعْلَمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ *
قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ *

"Âdem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arzedip: Eğer siz sözünüzde sâdık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin , dedi. Melekler: Yâ Râb! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphesiz âlim ve hâkim olan ancak sensin, dediler."³

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ *

"(Bunun üzerine:) Ey Âdem! Eşyanın isimlerini meleklerle anlat, dedi. Âdem onların isimlerini onlara anlatınca: Ben size, muhakkak semâvat ve arzda görülmeyenleri (oralardaki sırları) bilirim. Bundan da öte, gizli ve açık yapmakta olduklarınızı da bilirim, dememiş miydim? dedi."⁴

Allah'ın Hz. Âdem'e öğrettiği bu isimler, insanların tanışmasına ve anlaşmasına sebep olan bütün isimlerdir. İnsan, hayvan, yeryüzü, deniz, dağ gibi her şeyin ismidir. Bununla, Hz. Âdem'e az veya çok dil öğretilmiş, insanlık Hz. Âdem'in halife olarak yaratılmasıyla başlamıştır.⁵

¹ Bakara sûresi, 30. âyet

² El-Câmiu' li-Ahkâmi'l-Kurân, İmam Kurtubî, C.1, sh.536

³ Bakara sûresi, 31-32. âyetler

⁴ Bakara sûresi, 33. âyet

⁵ Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı M. Hamdi Yazır, C.1, sh.262-263

MELEKLERİN SECDESİ VE İBLİS'İN (ŞEYTAN'IN) TUTUMU

Rabbimiz meleklerle Hz. Âdem'e secde etmelerini emretti. Bütün melekler secdeye kapandı, fakat cinlerden olan İblis kibirlendi, secde etmeye yanaşmadı.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ*

"Âdem'e secde edin" dedik. İblis hariç (hepsi) secde ettiler. O ise, diretti ve kibirlendi, (böylece) kâfirlerden oldu."⁶ Allah, İblis'e niçin secde etmediğini sorunca o şöyle dedi:

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ*

"Ben ondan hayırlıyım! Beni ateşten, onu topraktan yarattın"⁷ dedi, mantık yürüttü ve Allah'ın emrine uymadı.

Meleklerin secdesi, Hz. Âdem'e saygı gösterme olmakla beraber, bizzat Allah Teâlâ'ya bir ibadettir.⁸ Buradaki secdenin anlamı: "Onun yaratılışını tamamladım ve siz (ey melekler) onunla karşı karşıya geldiğiniz vakit, benim için ona secde edin" demektir.⁹

Bu emir üzerine melekler secde etmiş, ancak şeytan secde etmeye yanaşmamıştır. Allah'tan mühlet istemiştir.

İBLİS'İN VESVESESİ VE CENNETTEN ÇIKARILIŞI

Allah, Hz. Âdem ve Havva'yı cennete koydu ve bir ağacın meyvesi dışında, bütün nimetlerden yararlanmalarına izin verdi. Ayrıca İblis ile insanın birbirlerine düşman olduğunu açıklayarak onları şu şekilde uyardı:

Bunun üzerine dedik ki: Ey Âdem! Bu gerçekten sana ve eşine düşmandır. Sakın sizi cennetten sürüp çıkarmasın. Sonra mutsuz olursun! Şüphesiz senin acıkmaman ve çıplak kalmaman oradadır. Ve gerçekten sen burada susamayacak ve yanmayacaksın da!¹⁰

İblis, Hz. Âdem ve Havva'ya ebedi hayatı ve melek olmayı vaat etti, onları aldattı ve o meyveden yemelerini sağladı.¹¹

Âyet-i kerîmede, İblis'in ikisine de vesvese verdiği bildirilmektedir. Böylece onları hile ile aldattı. Ağacın meyvesini tattıklarında mahrem yerleri¹² kendilerine göründü. Ve cennet yapraklarıyla üzerlerini örtmeye başladılar. Rableri onlara:

وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلُّ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ*

"...Ben size o ağacı yasaklamadım mı ve şeytan size apaçık bir düşmandır, demedim mi? diye seslendi."¹³

⁶ Bakara sûresi, 34. âyet

⁷ Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı M. Hamdi Yazır, C.1, sh.262-263

⁸ a.g.e. Elmalılı M. Hamdi Yazır, C.1, sh.270

⁹ a.g.e. İmam Kurtubî, C.1, sh.573

¹⁰ Taha Suresi, 117. ayet

¹¹ A'raf sûresi, 19. âyet; Tâhâ suresi, 120-121. ayetler

¹² Vücudun örtülmesi gereken yerleri

¹³ A'raf sûresi, 22. âyet

Allah'ın bu hitabı karşısında ikisi de suçlarını kabul ederek, yaptıklarından pişman oldular. (Âdem ile eşi) dediler ki: Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz.¹⁴

Bu olay üzerine Allah, ikisini de cennetten çıkardı ve şöyle buyurdu:

“Allah: Birbirinize düşman olarak inin! Sizin için yeryüzünde bir süreye kadar yerleşme ve faydalanma vardır, buyurdu. Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve orada (diriltilip) çıkarılacaksınız.”¹⁵ Resûlullah (s.a.v.):

*“Üzerine güneşin doğduğu en hayırlı gün, Cuma günüdür. Zira Âdem o gün yaratıldı; cennete o gün sokuldu ve cennetten o gün çıkarıldı. Kıyamet de Cuma günü kopacaktır.”*¹⁶ buyurmuştur.

Cennetten çıkarılınca; Hz. Âdem, Hindistan tarafına, Hz. Havva ise Cidde'ye indirildi. İkisi de tövbe ettiler. Hz. Âdem, çok ağladı ve Allah'a yalvardı. Allah onların tevbesini kabul edip, bağışladı. Allah, Hz. Âdem'e "Mekke tarafına git" buyurdu. Âdem (a.s.) da oraya gidip Hz. Havva ile Arafat'ta buluştu. Ondan sonra bütün insanlar onlardan üredi ve nice nice kavimler, sınıf sınıf insanlar meydana geldi.¹⁷

Âdem (a.s.), çocuklarına peygamber olarak gönderildi ve kendisine "10 sahife" indirildi. Hz. Âdem'in, neslinden 40 bin kişiyi gördüğü rivayet edilir.

HZ. ÂDEM (A.S.)'İN BAZI ÖZELLİKLERİ

Hz. Âdem (a.s.)'in birçok özelliği vardır. Bunların bazıları şöyledir:

1. İlk yaratılan insan ve ilk peygamberdir.
2. Hem cennet hayatını, hem de dünya hayatını yaşamıştır.
3. Allah, onu kendi kudret eliyle yaratmıştır.
4. Allah, ona eşyanın isimlerini öğretmiştir.
5. O'nu, yeryüzünün halifesi yapmıştır.
6. O, hata eden ve tevbe edenlerin ilkidir.
7. İlk selamlaşan kişidir.
8. Toprağı ilk işleyendir.
9. Evlat sevgisini ve evlat acısını ilk tadandır.
10. Bütün insanların atasıdır.
11. Dünyada en uzun yaşayandır.¹⁸

Alınacak Dersler

1. Allah , Hz. Âdem'i annesiz ve babasız yaratmıştır. Allah'ın gücü her şeye yeter.
2. İnsan yeryüzünde Allah'ın halifesidir. Yaratılış gayesini unutmamalıdır.
3. Şeytan aldatır. Tuzaklarına karşı uyanık olunmalıdır.
4. Allah'ın secde emrine uymayan İblis'in lânetlendiği unutulmamalı ve ibadetlere azami titizlik gösterilmelidir.
5. Günahlara, samimi bir şekilde tövbe etmelidir. Allah tövbeleri kabul eder ve bağışlar.

¹⁴ Araf sûresi, 23. âyet

¹⁵ A'raf sûresi, 24-25. âyetler

¹⁶ Buhârî, Cuma 4

¹⁷ Kıyas-ı Enbiyâ ve Tevârîh-i Hulefa, Ahmet Cevdet Paşa, C.1, sh.10

¹⁸ Peygamberler Tarihi, M. Necati Bursalı, sh.43

Tavsiyeler:

1. Sâd suresi 71-85. ayetlerini mealiyle birlikte okuyalım.
2. Şeytanın ayağını kaydıran, kibir, hasetle ilgili hadisleri okuyalım.